

CZU: 373.5.015.31:069

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7407967>

FORMAREA COMPETENȚELOR DE EXPLORARE A TEZAUURULUI MUZEAL ÎN EDUCAȚIA LICEENILOR: CADRUL ȘCOLAR ȘI FAMILIAL

Tatiana FILIPSKI

Universitatea Tehnică a Moldovei

Articolul conține studiul teoretico-aplicativ care elucidează o cercetare științifică privind formarea competențelor de explorare a tezaurului muzeal în educația liceenilor: cadrul școlar și familial. În cercetare au fost implicați elevi, liceeni, părinți, cadre didactice, colaboratori muzeali etc. Toate acțiunile s-au desfășurat în cadrul Proiectului instituțional *Crearea parteneriatelor educaționale în promovarea patrimoniului național și universal din perspectiva educației muzeale a elevilor și studenților* care a durat o perioadă de 3 ani (2019-2022).

În articol sunt descrise și interpretate rezultatele obținute în experimentul realizat în contextul proiectului nominalizat. *Modelul pedagogic al educației muzeale a elevilor din liceu* reprezintă un instrument pedagogic eficient care a fost fundamentat și elaborat în cadrul investigației teoretice. Acesta s-a dovedit a fi funcțional în educația muzeală a liceenilor în cadrul colaborării școală-muzeu-familie-comunitate. La fel, în lucrare sunt redată câteva exemple concrete de activități desfășurate cu liceenii și părinții acestora.

Cuvinte-cheie: muzeu, educație muzeală, pedagogie muzeală, valori, colecții de artă, patrimoniu muzeal.

THE FORMATION OF SKILLS TO EXPLORE THE MUSEUM TREASURE IN THE EDUCATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS: SCHOOL AND FAMILY FRAMEWORK

This article is a theoretical-applicative study which elucidates a scientific research in the development of skills of exploring the museum treasure in student's education: school and family framework. In the research were involved school and lyceum students, parents, professors, museum employees, etc. All activities were conducted within the Institutional Project *Building educational partnership in promoting the national and universal heritage from the perspective of museum education of pupils and students* – work conducted over a period of 3 years (2019-2022).

The article contains the description and the interpretation of results obtained during the performed experiment within the framework of the mentioned project. *The pedagogic model of the museum education of lyceum pupils* is an efficient pedagogic tool which was substantiated and developed within the theoretical research. This instrument proved to be fully functional in the museum education of pupils in the context of school-museum-family-community collaboration. Also, in the research are emphasized several samples of conducted activities which involved pupils and their parents.

Keywords: museum, museum education, museum pedagogy, values, art collection, museum heritage.

Introducere

Cercetarea preliminară desfășurată și analiza lucrărilor cercetătorilor în domeniul pedagogiei și educației muzeale [1–5 etc.] ne-au permis să stabilim că problematica privind educația muzeală (EM) în Republica Moldova este insuficient studiată în științele pedagogice. Astfel, am decis să realizăm o cercetare care ar viza formarea competențelor de explorare a tezaurului muzeal în educația liceenilor. În acest scop am realizat un experiment pedagogic desfășurat în cadrul Proiectului instituțional de parteneriat în educație cu genericul *Crearea parteneriatelor educaționale în promovarea patrimoniului național și universal din perspectiva educației muzeale a elevilor și studenților* cu durata de 3 ani (2019-2022).

Problema: Noile realități socioculturale, impactul globalizării asupra identității naționale fac necesară reconsiderarea funcției educative a muzeelor în educația tinerei generații axată pe colaborarea eficientă cu muzeele, elaborarea și implementarea unui demers educativ raportat la tezaurul muzeal. Totodată, este necesar să recunoaștem că cercetarea tezaurului unui popor, al unor civilizații, al omenirii este o sursă autentică de educație pentru a realiza corelarea dintre prezent, trecut și viitor în scopul cultivării morale, intelectuale, estetice, dezvoltării spiritului civic și formării unei personalități armonioase și integre.

Scopul: Crearea parteneriatelor educaționale în promovarea patrimoniului național și universal din perspectiva educației muzeale a elevilor, studenților și familiilor acestora. În acest sens, vor fi implicați elevi, studenți, cadre didactice, specialiști din diverse domenii și muzeologi, iar activitățile vor răspunde diverselor interese și preocupări ale tinerei generații axate pe valorificarea aptitudinilor, gustului estetic și pe dezvoltarea spiritului moral-civic. Activitățile educaționale preconizate în acest parteneriat se vor organiza și desfășura în **contextul paradigmei învățarea pe tot parcursul vieții/educație permanentă.**

Modelul pedagogic al educației muzeale a elevilor din liceu

Pe parcursul a doi ani de studii au fost desfășurate un șir de activități. La început, am organizat câteva acțiuni de inițiere–consultații de familiarizare a subiecților cu procesul EM, cu fundamentele teoretice ale educației muzeale (principii, condiții, strategii etc.). Apoi, am implementat *Modelul pedagogic al educației muzeale a elevilor din liceu* în cadrul colaborării școală-muzeu-familie-comunitate (Fig.1).

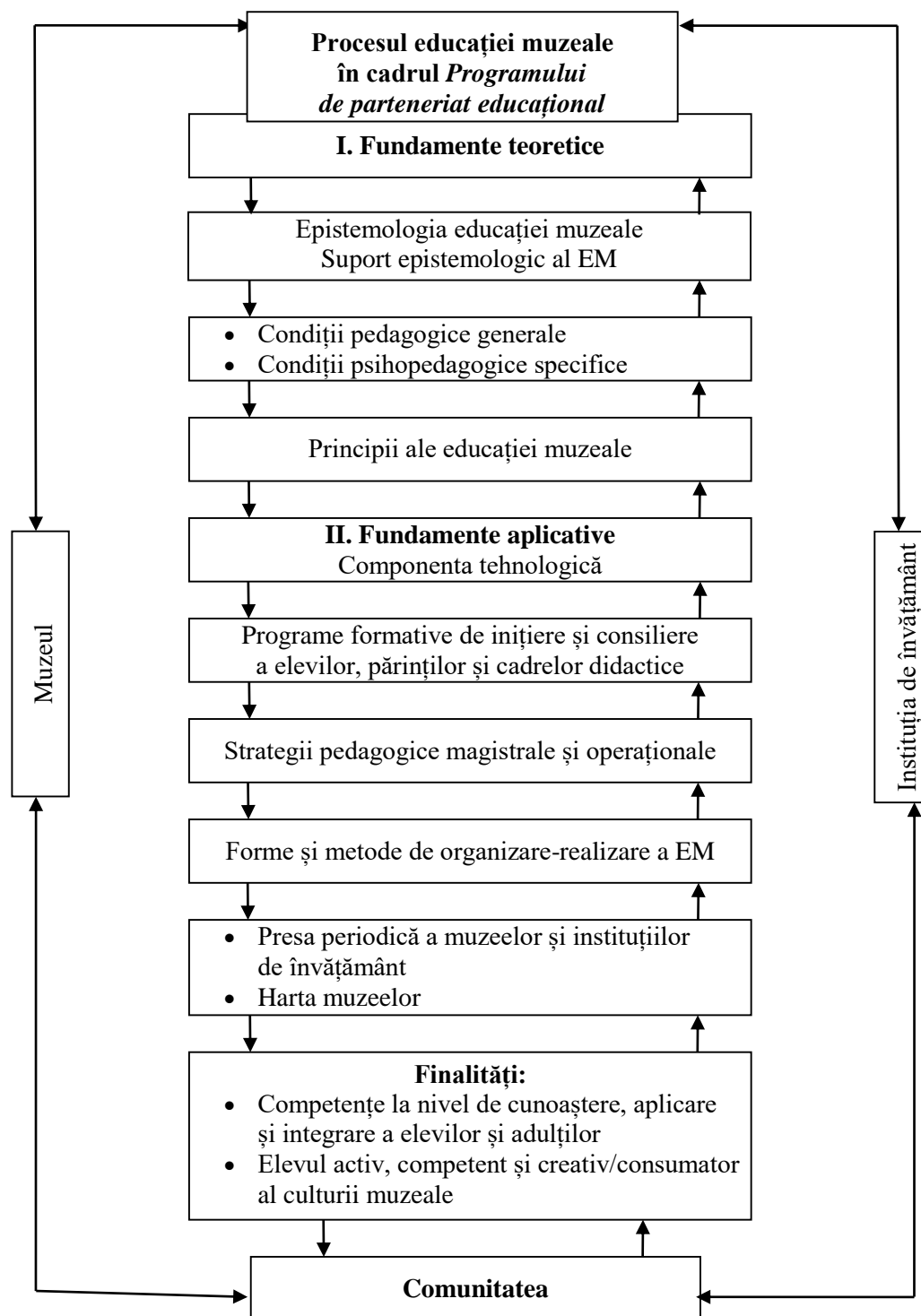

Fig.1. Modelul pedagogic al educației muzeale a elevilor din liceu (autor T.Filipski) [7, p.107].

Prezentăm succint componentele modelului elaborat. Modelul încorporează fundamentele teoretice, determinate și configurate în rezultatul studiului epistemologic, după cum urmează: conceptele și definițiile de bază (*muzeu, pedagogie muzeală, educație muzeală, management și marketing muzeal-culturală* etc.); istoricul apariției, etapele dezvoltării, clasificarea muzeelor și desfășurarea activității socioculturale de către acestea; perspectivele conceptuale de abordare a educației muzeale etc. După cum se poate observa, **fundamentele aplicative**, elaborate, fundamentate științific și validate în cadrul experimentului pedagogic, sunt compuse din: *Proiectul instituțional de parteneriat în educație; Programele formative de inițiere și consiliere a elevilor, părinților și cadrelor didactice; Strategiile pedagogice magistrale și operaționale; Formele și metodele de organizare-realizare a EM; Presa periodică a muzeelor și instituțiilor de învățământ; Harta muzeelor din Republica Moldova*) și finalități.

Analiza unor date experimentale

Lotul subiecților a fost selectat plecând de la interesul și disponibilitatea administrației și a colectivului pedagogic al instituțiilor de învățământ pentru a participa în cercetare în cadrul Proiectului nominalizat.

S-a lucrat cu un lot experimental structurat din: 54 de elevi din liceu și părinții acestora; 18 cadre didactice, 10 colaboratori muzeali și 28 de elevi din clasele gimnaziale și clasele primare. În experiment au mai participat studenți de la Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă* din Cișinău, Universitatea Tehnică a Moldovei (Facultatea Urbanism și Arhitectură, Programul *Design Interior*), bibliotecari, etnografi, pictori, scriitori etc. Subiecții țintă au fost liceenii și familiile acestora.

În continuare prezentăm rezultatele cercetării formative. Pentru a face vizibilă logica cercetării am sintetizat și structurat rezultatele investigației constatative și ale celei de verificare/control în tabele de distribuție (Tab.1, 2, 3 și 4).

Tabelul 1

Răspunsurile elevilor din gimnaziu privind vizitele la muzeu (28 de subiecți)

Rezultatele experimentului de constatare și cele de la etapa finală de verificare

Numărul itemului și răspunsurile	Experimentul de constatare		Experimentul de verificare	
	Date	%	Date	%
1. - Cunosc 2 muzee	26	92,9	-	-
- Cunosc multe muzee	2	7,1	28	100
2. - Cu familia au vizitat muzee	7	25	24	86
- Nu au vizitat muzee cu familia	21	75	4	14
3. - Școala a organizat o vizită la muzeu	3	10,7	-	-
- Școala a organizat 2 și mai multe vizite la muzeu	25	89,3	28	100
4. - Au aflat lucruri interesante				
- despre Moldova	23	81	27	96,3
- despre popor	21	75	28	100
- despre arta poporului	19	67,8	26	92,8
- despre monede	24	85,7	28	100
- despre războaiele suportate	26	92,8	26	92,8
5. - să viziteze frecvent muzeele	26	98,2	28	100
- să vadă mai multe expoziții interesante	18	64,3	24	85,7
- nu știu	2	7,14	-	-

După cum am putut observa din Tabelul 1, situația s-a schimbat după experimentul de formare a elevilor și adulților, au sporit esențial rezultatele care arată că elevii sunt satisfăcuți, deoarece atât școala (100%), cât și familia (86%) au organizat mai multe vizite la muzeu; elevii au aflat informații interesante despre istoria și trecutul țării, poporului nostru etc.

Tabelul 2

Răspunsurile elevilor din liceu privind vizitele la muzeu (26 de subiecți)

Numărul itemului și răspunsul liceenilor	Experimentul de constatare		Experimentul de verificare	
	Date	%	Date	%
1. - cunosc/au numit 2-3 muzee	7	26,9	2	7,7
- cunosc/au numit 4-5 muzee	17	65,4	2	7,7
- cunosc/au numit mai mult de 6 muzee	2	7,7	22	84,6
2. - au vizitat 2 muzee	8	30,8	2	7,7
- au vizitat 3 muzee și mai multe	16	61,5	24	92,3
- nu au vizitat niciun muzeu	2	7,7	-	-
3. - au fost impresionați de expoziții	23	88,5	24	92,3
- anturaj	17	65,4	21	81
- informația oferită de ghid	9	34,6	25	96,2
- operele de artă	17	65,4	20	77
- vestimentația/portul din trecut	16	61,5	20	77
4. - ar fi interesați pe viitor de istorie	24	92,3	24	92,3
- de artă	22	84,6	26	100
- de variate domenii de activitate	11	42,3	23	88,5
- nu știu	2	7,7	-	-
5. - consideră necesară EM în școală				
- da	24	92,3	26	100
- nu știu	2	7,7	-	-
- nu	-	-	-	-
6. - Propuneri pentru eficientizarea EM în școală				
- necesitatea cunoașterii istoriei, trecutului țării etc.	24	92,3	26	100
- necesitatea cunoașterii istoriei civilizației	25	96,2	26	100
- să fie organizate activități de studiere a disciplinelor școlare în muzee	23	88,5	25	96,2
- să fim orientați spre a învăța să apreciem exponatele muzeale/ tezaurul muzeal	21	81	25	96,2

Dacă analizăm rezultatele obținute la chestionarea liceenilor, observăm că aceștia sunt mult mai conștienți de importanța EM, percep clar că nu au suficiente cunoștințe pentru a aprecia valorile tezaurului muzeal (96,2%) și au sugestii concrete de eficientizare a aspectului dat, propun să fie organizate activități speciale pentru studierea unor discipline școlare în incinta muzeelor, precum: istoria, limba și literatura română, geografia, educația plastică etc. (96,2%).

Urmează să prezentăm, să analizăm și să interpretăm rezultatele obținute pe lotul elevilor/liceenilor și părinților acestora.

Mai întâi elucidăm datele obținute în etapa de constatare și rezultatul formării liceenilor (Tab.3), în special competențele de valorificare optimă a tezaurului muzeal de către elevi, la nivel de cunoaștere, aplicare și integrare (54 s). Aici itemii/competențele sunt codificate în cifre (1, 2, 3 etc.).

Tabelul 3

Competențele liceenilor de valorificare optimă a tezaurului muzeal

Competențe	Experiment de constatare		Experiment de verificare	
	Date	%	Date	%
I. La nivel de cunoaștere				
1.	17	31,5	51	94,4
2.	15	27,8	50	92,6
3.	6	11,1	52	96,3
II. La nivel de aplicare				
1.	19	35,2	49	91
2.	8	15	48	88,8
3.	7	13	51	94,4
III. La nivel de integrare				
1.	12	22,2	52	96,3
2.	13	24,1	50	92,6
3.	15	27,8	51	94,4
4.	16	29,7	53	98,1

Pentru a oferi claritate în rezultatele obținute propunem reprezentările grafice (Fig.2, 3 și 4).

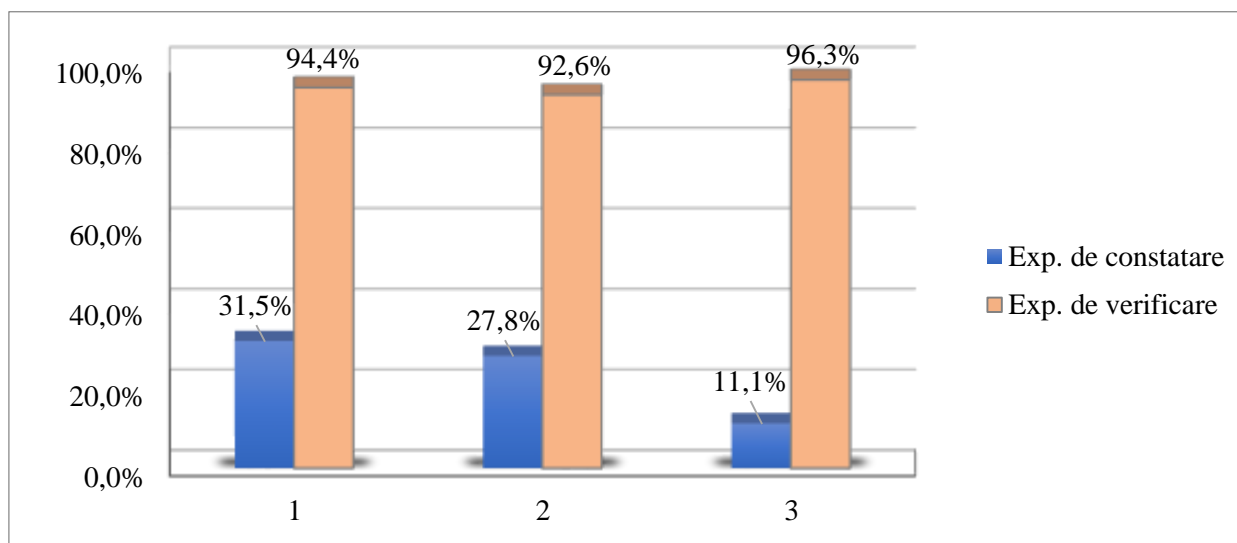

Fig.2. Competențele liceenilor de valorificare optimă a tezaurului muzeal, la nivel de cunoaștere (comparativ).

După cum se poate observa, la constatare foarte puțini elevi au fost în stare să identifice instituțiile muzeale din țară și din Chișinău. Doar 31,5% dintre liceeni au numit vreo 4-5 muzee, restul nu au știut cum să răspundă. Pe când, după formare și vizitele organizate (pe viu și online), conținuturile curriculare speciale fiind implementate și studiate, deja 94,4% dintre elevi au identificat circa 12 muzee din republică. Elevii au numit corect muzeele, au numit destinația și adresa acestora și au povestit succint ce anume i-a impresionat.

La fel, a sporit simțitor (cu 64,8%) numărul liceenilor care au expus coerent și competent valorile muzeale/exponatele de bază ale celor mai importante muzee din țară și din lume. Ne-a bucurat faptul că după activitățile realizate liceenii aplică un limbaj mai exact și elevat în domeniul culturii muzeale. Astfel, 96,3% dintre elevi (în comparație cu 11,1%) sunt în stare să povestească, să explice și să analizeze exponatele muzeale, să întrețină o convorbire cu privire la patrimoniul muzeal și să opineze pe marginea activității colaboratorilor muzeali, exponatelor, a unor artefacte și a colaborării cu școala și comunitatea în direcția vizată.

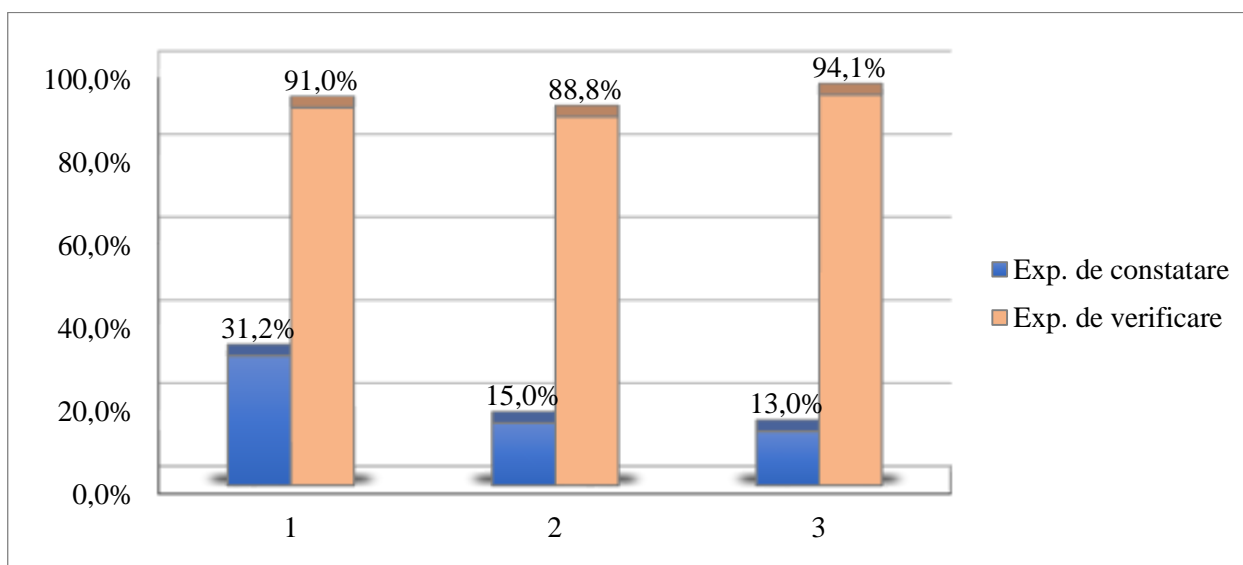

Fig.3. Competențele liceenilor de valorificare a tezaurului muzeal, la nivel de aplicare.

Este evident că după formarea liceenilor au sporit cu mult competențele lor la nivel de aplicare/practice. Astfel, după formare, majoritatea elevilor au elaborat un cod de reguli clare și adecvate de comportare în muzeu (91% dintre subiecți în comparație cu 31,2% la început). Interesante au fost și agendele pentru vizitatorii muzeelor elaborate de elevi. S-au isprăvit cu această sarcină 88,8% dintre elevi, ceea ce denotă cunoașterea normelor moral-etice, specificul muzeelor principale din țară și, desigur, au demonstrat faptul că liceenii înțeleg importanța acestora în formarea culturii tinerei generații și în educația morală, estetică, intelectuală a persoanei.

Cea mai incitantă și valoroasă probă a vizat competențele de valorificare optimă a tezaurului muzeal de către liceeni, la nivel de integrare (Fig.4).

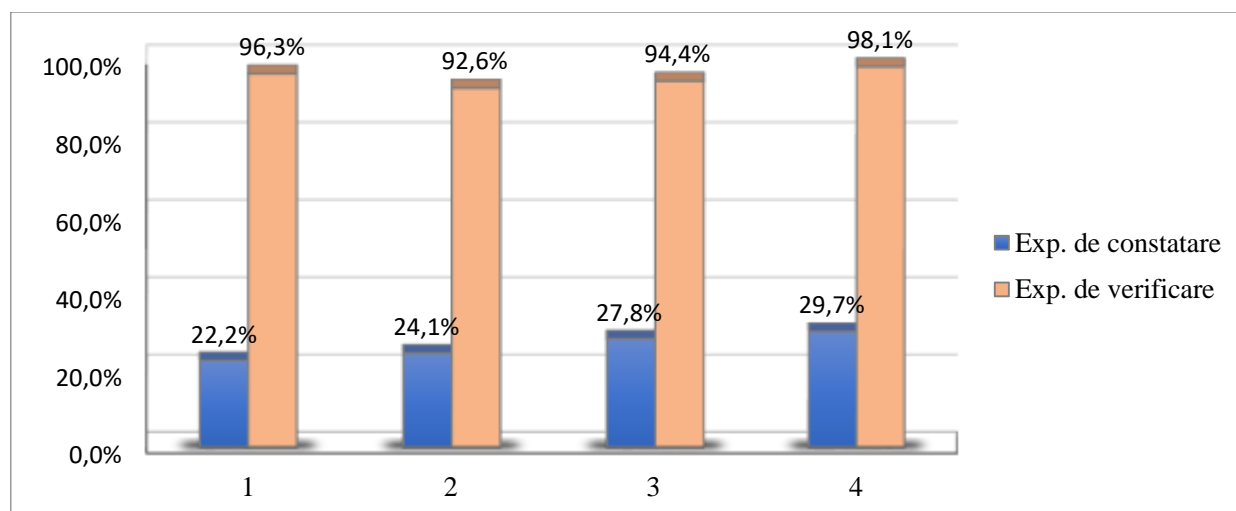

Fig.4. Competențele liceenilor de valorificare a tezaurului muzeal, la nivel de integrare.

Din histograma dată observăm că după experimentul de formare și participarea activă la activitățile non-formale de EM numărul elevilor care își expun clar opinia despre valorile muzeale, despre importanța acestora, despre exponatele și expozițiile vizionate, despre patrimoniul național a sporit foarte mult – de la 22,2% la 96,3% (cu 74,1%), ceea ce semnifică o creștere evidentă a nivelului culturii, inclusiv a celei muzeale și civice.

Foarte variate, creative și originale au fost motivațiile de studiere a valorilor și mijloacelor culturii muzeale, începând cu propunerea de a fi studiate/învățate unele module și conținuturi școlare în muzeu, dar și de a pregăti unele expoziții tematice muzeale mobile, care ar avea posibilitatea să se afle timp de 1-2 săptămâni în

diferite instituții de învățământ. Mulți elevi (87%) au propus ca muzeele să fie deschise pentru colaborare cu pedagogii de istorie în scopul studierii aprofundate a istoriei ținutului natal (oraș, sat, regiune), ceea ce ar contribui la formarea interesului pentru cunoașterea locului și rolului acestuia în cultura națională și universală, ar optimiza instruirea și educația cognitivă, patriotică și morală.

La fel, ne-a bucurat faptul că elevii din liceu, după formare, au elaborat un șir de programe interesante ale evenimentelor cultural-instructive muzeale. La constatare, doar 27,8% dintre liceeni au făcut față la această sarcină, iar după formare 94,4% dintre subiecți s-au isprăvit cu elaborarea programelor nominalizate, dând dovadă de cunoașterea muzeelor din țară, a categoriilor și posibilităților acestora. Este observabil și pozitiv faptul că liceenii operează liber și activ cu așa concepte, ca: *pedagogie muzeală, educație muzeală, cultură muzeală, exponat, expoziție, audiorie muzeală, dioramă, panoramă, muzeologie, restaurare, conservare, fond muzeal, tezurizare, ghid muzeal, colecții muzeale* etc.

Bineînțeles, vizitele la muzeu și activitățile de familiarizare cu specificul și tezaurul muzeal au dezvoltat gândirea creativă, imaginația și gustul estetic al elevilor. Majoritatea subiecților, 98,1% dintre liceeni, au participat la expoziții cu lucrări personale (poezii, desene, povestioare, picturi etc.) realizate după vizitele la muzeu.

Dacă e să efectuăm o analiză a rezultatelor obținute după etapa experimentală de formare a părinților, constatăm că acestea nu sunt atât de sporite, spectaculoase ca la liceeni, dar *competențele parentale de realizare a EM* totuși s-au consolidat destul de evident (Tab.4).

Tabelul 4

Competențele parentale de realizare a educației muzeale (54 de subiecți)

Competențe parentale	Experiment de constatare		Experiment de verificare	
	Date	%	Date	%
I. La nivel de cunoaștere				
1.	7	13	41	76
2.	9	16,6	40	74,1
3.	3	5,56	38	70,3
II. La nivel de aplicare				
1.	9	16,6	37	68,5
2.	10	18,5	38	70,3
III. La nivel de integrare				
1.	14	26	43	80
2.	4	7,41	42	77,7
3.	6	11,1	44	81,5

Pentru a observa mai clar și a interpreta datele obținute pe lotul părinților am elaborat histogramele ce vor urma (Fig.5, 6, 7).

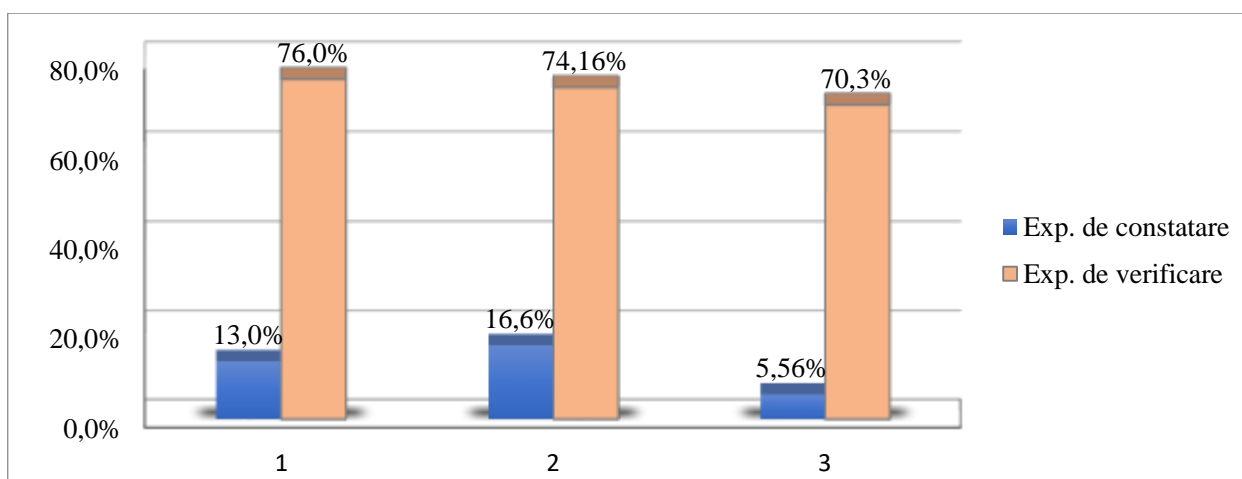

Fig.5. Competențele parentale la nivel de cunoaștere (constatare și verificare) a EM.

Este pozitiv faptul că părinții au demonstrat interes în cadrul atelierelor de informare și formare a competențelor de valorificare optimă a culturii muzeale prin participarea la educația muzeală a copiilor lor. Dacă la constatare părinții au demonstrat competențe extrem de modeste, apoi după formare acestea au sporit. Ei au fost capabili să identifice rețeaua de muzee din țară, să explice destinația lor și să le descrie succint (76% dintre părinți). Decalajul dintre constatare și postexperiment fiind de 63%. Cu privire la importanța și posibilitățile EM, au fost în stare să ne răspundă 74,16% dintre subiecți, în comparație cu 16,6% la constatare.

Ultimul aspect pentru părinți a fost mai dificil, întrucât anterior colaborarea școlii cu muzeul și familia, în esență, lipsea sau era insuficientă. În opinia părinților, această colaborare a fost mult mai activă în clasele primare și parțial în cele gimnaziale, iar la treapta liceală atenție nu i s-a acordat practic deloc. În acest sens, cadrele didactice și părinții nu au avut explicații convingătoare. Bineînțeles, elevii de liceu pot vizita și independent muzeele, însă, cu certitudine, ei au nevoie de un ajutor calificat, de activități interesante și structurate conform anumitor criterii, care ar contribui la eficientizarea studierii unor așa discipline, ca: istoria, educația plastică, educația civică, geografia, limba și literatura română etc. La fel, vizitele la muzeu ar spori cultivarea morală și civică, perfecționarea cogniției, metacogniției, creativității și gândirii științifice.

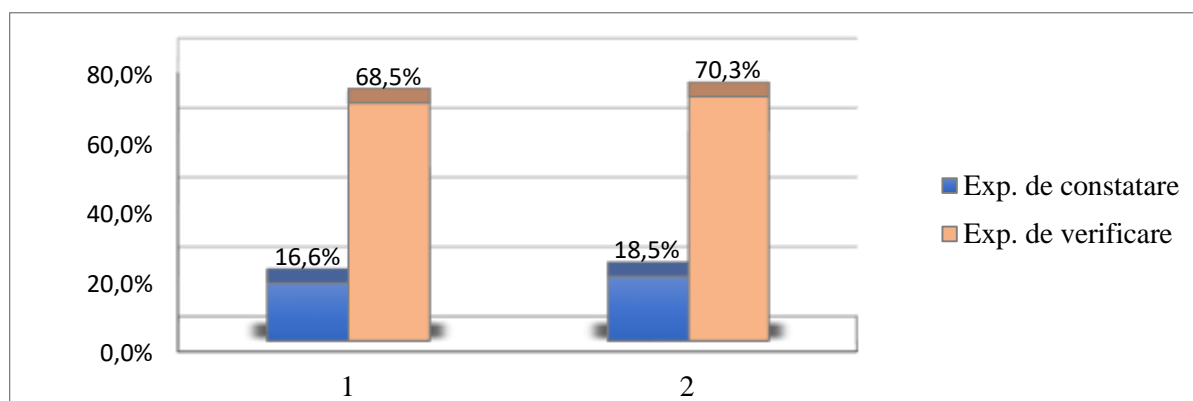

Fig.6. Competențe parentale la nivel de aplicare a EM.

După cum putem observa, competențele parentale au crescut, însă în cadrul activităților cu părinții au fost multe discuții cu privire la faptul că adulții nu au timp să se ocupe de elaborarea programelor familiale de vizitare a muzeelor și a agendelor cu întrebări pentru convorbiri cu copiii lor etc. La finalul ședinței s-a ajuns la o concluzie adecvată: nu cere nimene ca familia să urmeze absolut aceste elemente educative, dar implicarea părinților în aceste acțiuni îi disciplinează, le permite să cunoască și să deprindă abilități și competențe parentale, care le-ar ajuta să planifice și să monitorizeze consumarea adecvată a timpului liber al copiilor și al familiei într-un mod inteligent și cult.

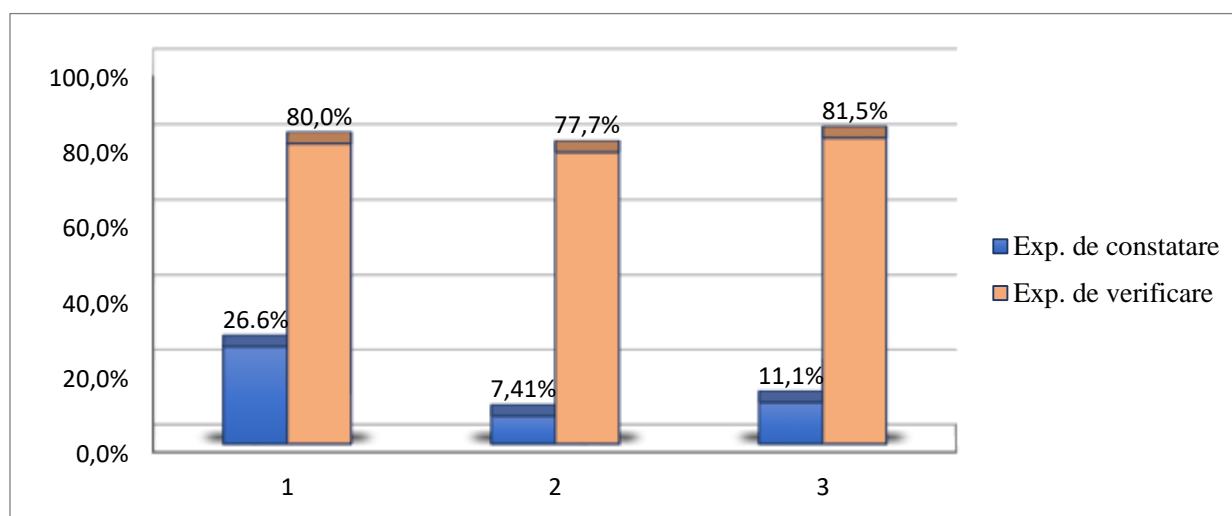

Fig.7. Competențe parentale la nivel de integrare a EM.

Considerăm rezultatele obținute la acest aspect foarte importante, întrucât se observă o sporire a competențelor și a capacității părinților de a investi în copii nu doar resurse financiare, ci și resurse moral-afective și intelectuale, răbdare, creativitate și consecvență.

Pozitiv este faptul că 80% dintre părinți, în comparație cu 26,6% la constatare, au conștientizat faptul că sunt obligați să frecventeze cu copiii lor variate expoziții, muzee, iar 77,7% dintre ei colectează informații, prospecte, broșuri etc., caută site-uri speciale despre muzeele din țară și de peste hotare, informează familia despre acestea și organizează vizite. Cel mai optimist și pozitiv moment este că 81,5% dintre părinți au menționat faptul că discuțiile familiale au devenit mai variate, interesante, incitante din punct de vedere intelectual și moral.

Conversațiile cu părinții și liceenii au demonstrat un șir de schimbări chiar la nivelul vocabularului și limbajului părinților. Subiecții adulți utilizau mulți termeni consacrați: *tezaur, cultură muzeală, expoziție muzeală, educație muzeală, muzeolog, păstrare și restaurare* etc. Foarte mulți elevi (46,4%) consideră că muzeele au o importanță mare pentru educația populației, mai cu seamă a tinerilor, fiind posibil ca unii să se gândească la o profesie legată de activitatea muzeală (26,9%).

Așadar, ansamblul de acțiuni și activități din etapa formativă a experimentului pedagogic a fost apreciat înalt atât de elevi și părinți, cât și de cadrele didactice și managerii școlari. În acest context, menționăm că am avut anumite dificultăți și limite în ceea ce privește corelarea eforturilor școlii, muzeelor și familiei, inclusiv din cauza restricțiilor în legătură cu pandemia.

Comunitatea, prin anumite instituții sociale (biblioteci, centre de creație etc.), a fost atrasă de noi mai rapid și simplu. Acestea permanent au fost deschise pentru colaborare și se asociau repede și calitativ la activitățile desfășurate.

Studii de caz – activități de educație muzeală

În cele ce urmează vom prezenta succint câteva *studii de caz – activități de educație muzeală* axate pe promovarea valorilor naționale și universale către generațiile în creștere. În cadrul Proiectului instituțional *Crearea parteneriatelor educaționale în promovarea patrimoniului național și universal din perspectiva educației muzeale a elevilor și studenților* am desfășurat online activitatea extracurriculară dedicată *Zilei Mărțișorului*. Implicați în această activitate au fost elevii claselor a III-a, a IV-a și a V-a, a IX-a și a X-a de la Liceul Teoretic *Ion Luca Caragiale* din Orhei, împreună cu cadrele didactice și părinții acestora. Am fost onorați de prezența la eveniment a muzeologilor de la *Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău*. Specialiștii din domeniul vizat le-au povestit elevilor mai multe versiuni ale *Legendei Mărțișorului*, tipurile și modul de port al acestui accesoriu moștenit de la strămoșii noștri și transmis către generațiile în creștere. Prin urmare, elevii au aflat informații interesante despre tradiția de a purta mărțișoare, confecționând personal câte unul și au descoperit tezaurul acestora găzduit de *Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău*. La finalul întâlnirii noastre a fost organizată o expoziție de mărțișoare confecționate de elevi împreună cu părinții.

Următoarele două activități extracurriculare, desfășurate în cadrul Proiectului instituțional sus-menționat, au fost dedicate covorului național cu genericul *Secretele covorului moldovenesc*.

Materialul prezentat și sarcinile pentru realizare au fost selectate în conformitate cu particularitățile de vârstă ale elevilor participanți (clasele a III-a, a VII-a și a XI-a), de către specialiștii remarcați prin cercetări valoroase în muzeologie, etnologie și tapiserie artistică în colaborare cu cadrele didactice de la Liceul Teoretic *Ion Luca Caragiale* din Orhei. Elevii au descoperit lucruri curioase și interesante despre arta țesutului covorului național, tapiseria contemporană și despre colecția de covoare stocată în *Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău*, împărtășind celor prezenți cunoștințe personale aflate de la bunici sau părinți. La fel, elevii au elaborat și colorat planșe cu elemente din covorul național, conlucrând cu studenții de la Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Programul *Design Interior*, lucrările fiind încadrate într-o expoziție extraordinară [6, p.261-262].

În cele ce urmează vom descrie alte două activități dedicate *Zilei Internaționale a cărții și a dreptului de autor*, desfășurate în cadrul aceluiași Proiect instituțional (cu implicarea elevilor claselor a III-a, a IV-a, a VII-a și a X-a din Liceul Teoretic *Ion Luca Caragiale* din Orhei). Prezentările și sarcinile de lucru au fost elaborate de către noi și specialiștii bibliotecari, artiștii plastici și studenții de la Universitatea Tehnică a Moldovei (Facultatea Urbanism și Arhitectură, Programul *Design Interior*) în colaborare cu cadrele didactice din liceu. Elevii au aflat lucruri noi și interesante despre tezaurul eminescian păstrat la *Centrul Academic Internațional Eminescu din Chișinău*, dar și despre cele mai noi cărți editate pentru copii pe care le pot descoperi în biblio-

tecă. Totodată, au cunoscut cărțile ilustrate și biografia celui mai recunoscut pictor de carte pentru copii, designer, cercetător al arhitecturii urbanistice – maestrul **Lică Sainciuc**, care a adus o contribuție remarcabilă în dezvoltarea culturii naționale. Elevii claselor gimnaziale și liceale au realizat câte un semn de carte în programul CANVA, iar elevii claselor primare au confecționat câte un semn de carte, ghidați de către studenții de la Universitatea Tehnică a Moldovei (Facultatea Urbanism și Arhitectură, Programul *Design Interior*), acestea fiind expuse într-o expoziție minunată.

O altă activitate foarte interesantă desfășurată în cadrul Proiectului instituțional nominalizat *supra* a fost dedicată **Zilei Internaționale a Muzeelor și Noptii Europene a Muzeelor**. Materialul selectat pentru prezentare elevilor claselor a X-a, pregătit de muzeografi, etnografi, în colaborare cu noi și profesorii Liceului Teoretic *Ion Luca Caragiale* din Orhei, a impresionat toți participanții la această oră. Elevii au aflat informații interesante despre primul eveniment demarat cu ocazia **Zilei Internaționale a Muzeelor și Noptii Europene a Muzeelor**, despre activitățile organizate pe parcursul mai multor ani de către muzeele din țara noastră și despre semnificația simbolurilor în ornamentele culturii naționale.

Activitatea dedicată **Zilei Internaționale a Familiei**, desfășurată în cadrul aceluiași Proiect instituțional, a fost una foarte utilă și interesantă pentru elevii claselor a X-a, care au manifestat mare interes pentru participare împreună cu profesorii lor de la Liceul Teoretic *Ion Luca Caragiale* din Orhei. Elevii au aflat informații noi despre conceptele de bază, cadrul legal, valorile familiei și despre obiceiurile naționale cu privire la constituirea și menținerea unei familii armonioase și durabile [6, p.263].

În **concluzie** e de menționat faptul că activitățile de educație muzeală, desfășurate în cadrul Proiectului instituțional *Crearea parteneriatelor educaționale în promovarea patrimoniului național și universal din perspectiva educației muzeale a elevilor și studenților*, au avut un impact pozitiv asupra tuturor subiecților implicați, demonstrând necesitatea și eficiența educației muzeale a elevilor și adulților în contextul colaborării școală-muzeu-familie-comunitate.

Așadar, precizăm că demersul investigativ realizat a demonstrat importanța pedagogiei muzeale drept ramură în deplină dezvoltare a științelor pedagogice care prin intermediul educației muzeale asigură cultivarea generației în creștere, influențând formarea morală, intelectuală, estetică și contribuind la aprofundarea cunoștințelor în domeniul istoriei, culturii naționale și culturii universale.

Referințe:

1. AARTS, H. Ce este un muzeu? În: *Management muzeal și educație muzeală în România*. Asociația muzeelor din Olanda, Amsterdam, 2010. Disponibil: <https://cupdf.com/document/museum-management-in-romania.html>. [Accesat: 26.08.2019]
2. AGABRIAN, M., MILLEA, V. *Parteneriate Școală-familie-comunitate*. Iași: Institutul European, 2005. 167 p. ISBN 973-611-339-6
3. ANDREI, R. *Pedagogia muzeală – programe și strategii*. În: *Revista Muzeelor* (București), 2005, nr.3, p.109-113. http://www.revistamuzeelor.ro/arhpdf/2005_03_23.pdf
4. CUCOȘ, C. *Educația estetică*. Iași: Polirom, 2014. 222 p. ISBN 978-973-46-4978-5
5. CUZNETOV, L. *Parteneriatul și colaborarea școală-familie-comunitate. Educația de calitate a copiilor și părinților*. Chișinău: Primex com SRL, 2018. 186 p. ISBN 978-9975-110-93-8
6. FILIPSKI, T. Valorificarea educației muzeale a elevilor în cadrul colaborării școală-muzeu-familie-comunitate în contextul crizei pandemice. În: *Materialele Conferinței internaționale Condiții pedagogice de optimizare a învățării în post criză pandemică prin prisma dezvoltării gândirii științifice*, desfășurate în cadrul Programului UE Orizont 2020 (CG-ENI/2017/386-980 CE) 18 iunie 2021, p.262-267. ISBN 978-9975-46-541-0 <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2633/Conf-UPSC-18-06-2021-p262-267.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. FILIPSKI, T. *Educația muzeală. Colaborarea instituții de învățământ-muzeu-familie-comunitate*: Studiu monografic. Chișinău: CEP USM, 2021. 149 p. ISBN 978-9975-158-51-0

Date despre autor:

Tatiana FILIPSKI, lector, Universitatea Tehnică a Moldovei.

E-mail: tanyafilipski@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6071-5513

Prezentat la 11.10.2022